

Prof. M. Vargala
Kõrvaltoimetaja
M. Vargala

Jaak Lääts.

E. V.
TÄHTERIKOOL
DIREKTORAAT

15. juuni 1942
197.

15.06.42.

Laevade kinnistamine ja registrimine
Eestis kehtivate normide järgi.

Arvestan
diplomeetina.
13. vü. 1942. M. Vargala.

AA 7499

Tallinn. 1942.

Lõpetanud õigusteaduskonna 21. vü 1942. a.

Jaak L ä ä t s .

Laevade kinnistamine ja registrimine

Eestis kehtivate normide järgi.

Tallinn, 1942.

Kasutatud allikade loend.

- A.Nolken. Svod graždanskikh uzakonenii gubernii pribaltisk. Petrograd 1915.
- V.Ehrenberg. Handbuch des gesamten Handelsrechts, Band VII Abteil. 1 und 2. Leipzig 1923.
- A.Piip. Rahvusvaheline õigus. Tartu 1936.
- Šeršenevitš. Kurs torgovago prava. Tom III S.Peterburg 1909.
- A.Piip. Kaubandusõigus ja protsess. Tartu 1939.
- J.Kaiv ja E.Leithammel. Riigi hangete seadus.
- V.Varamaa. Ajakirjades „Õigus“ 4 ja 6 - 1938.a. avaldatud kirjutis „Laeva kinnistus“.
- Vastavad „Riigi Teataja“ aastakäigud. Iseäranis 1924 ja 1937 aasta.

L ü h e n d i d .

BES = Balti Eraseadus.

Šeršenevitsš = Šeršenevitsš. Kurs togovago prava.

Piip R = Piip. Rahvusvaheline õigus.

Piip K = Piip. Kaubandusõigus ja =protsess.

LKRS = Laevade kinnistamise ja registrimise seadus
(RT - 1937,9,73).

LKRSS = Laevade kinnistamise ja registr. seaduse
kehtimapanemise seadus (RT - 1937,81,661).

LKRMS = Laevade kinnistamise ja registrimise mak-
sude seadus (RT - 1937, 81,665).

TKS = Tsiviilkohtupidamise seadus.

KS = Kriminaalseadustik.

TS = Tempelmaksuseadus (RT - 1928,45).

Varamaa = „Õiguses“ 1938 aastal Nr.4 ja 6 ilmunud
kirjutis „Laevakinnistus“.

S i s u k o r d .

I.

§ 1.	Laevade kinnistamise ja registrimise tähtsus.....	1
§ 2.	Üldeeskirjad kinnist. ja registr.laevade kohta.....	2
§ 3.	Laeva mõiste	4
§ 4.	QUASI-laevad.....	5
§ 5.	Laeva nimi ja kutsesignaal	7
§ 6.	Laeva liputunnistus ja lipuõigus	8
§ 7.	Laeva dokumendid	12
§ 8.	Kinnistatud laeva asjaõigus	13
§ 9.	Laeva hüpoteek.....	14

II.

Laevakinnistuskord.

§ 10.	Laevakinnistusinspektor	16
§ 11.	Laevakinnistusraamatud ja toimikud	16
§ 12.	Laevakinnistusregister	17
§ 13.	Laevapäevik	19
§ 14.	Laevaõimik	19
§ 15.	Laevakinnistusmenetlus.....	20
	a) eelmenetlus.....	20
	b) tuvastusmenetlus.....	24
	c) kinnistusotsus	25
§ 16.	Muudatused ja kustutused kinnistusregistris	26
§ 17.	Laevahüpoteegi sissekandmise kord.....	28

III.

Kinnistamata laevade ja ujuvabinõude registrimise kord.

§ 18.	Registrimise üldeeskirjad.....	29
§ 19.	Registrimise menetlus.....	30
§ 20.	Registrimise tunnistus	31
§ 21.	Muudatused ja kustutused registris	31

IV.

§ 22.	Järelvalve seaduse eeskirjade täitmise üle	32
-------	--	----

V.

§ 23.	Laevaomaniku õiguskaitse	33
-------	--------------------------------	----

VI.

§ 24.	Kinnistamise ja registrimise maksud.....	34
-------	--	----

§ 1. Laevade kinnistamise ja registrimise tähtsus.

Laeva juriidiline iseloom annab põhjust vaidlustele. Varem loeti laeva kahtlemata vallasvaraks, kuid teiselt poolt laeva edasiandmine toimus kinnisvarade kohta ettenähtud eeskirjade järgi. Vaatamata oma liikuvale iseloomule laevad omavad kinnisvarale omase õiguseobjekti kvalifikatsiooni.^{x)}

Üheks iseloomustavamaks õigustoiminguks on laevade kinnistamine ja registrimine lähendades laeva iseäranis kinnistamisel kinnisvara tasemele.

Laevade kinnistamise ja registrimise põhjustavad peamiselt mitmesugused asjaolud ja nimelt:

- 1) riigi huvid (fiskaalsed ja strateegilised),
- 2) laevavaldajate huvid ja
- 3) asjast huvitatud kolmandate isikute huvid.

Riigi huvid seisavad mitmesuguste maksude ja lõivude saamises laeva registrimise, müügi-ostu, kingi ja muude õigustoimingute korral. Teiseks laev, kui tähtis transpordi tegur liiklemises, omab majanduslikes ja sõjalistes ülesannetes

x) Šeršenevits, lk. 264.

tähtsa positsiooni. Sellepärast peab riigivõimul alati olema andmed laevastiku võimetest ja tonaažist.

Teiseks laevaomanikul (ka mõttelise osa puhul) on vastuvaidlemata tõendis registri sissekande näol omandiõiguse kollisiooni korral. Samuti võib omanik ehk kaasomanik seda pantida, müüa vahetada ehk koormata hüpoteekaarvõlgadega.

Kolmandate isikute suhtes omab register (õigem registri sissekanne) tõendi jõu laeva omaniku, väärtuse, koormatise jne. kohta, mis vajalikud asjast huvitatuile.

§ 2. Üldeeskirjad kinnistatavate ja registritavate laevade kohta.

Laevad kinnistamise suhtes jagunevad:

- 1) kinnistatavad laevad,
 - 1^a) kohuslikult kinnistatavad laevad,
 - 1^b) vabatahtlikult kinnistatavad laevad,
- 2) mitte kinnistatavad laevad.

Kõik Eesti laevad mahuga vähemalt 20 registertonna (brutto) peavad olema sisse kantud Vee- teede Valitsuse laevakinnistusregistrisse. Regis-

tertonn = 100 inglise kantjalga ehk 2,83 kantmeetrit. Siia ei kuulu sõjalaevad, riigilaevad mis määratud administratiivülesannete täitmiseks, purjelaevad, puupraamid ja lodjad.

Laevakinnistusregistrisse võib omaniku(kkude) soovil kanda ka vähemalt 5 bruttoregister-tonnilise mahuga: 1) laevu, mis ei kuulu kandmisele laevakinnistusregistrisse, 2) aj. sõidukõlbmatuid laevu, mis on ümberehitamisel ja 3) Eestis ehitatavaid laevu, kui laeva kerest ja tekist on valmis ja kohale asetatud 3/4 osa.^{x)}

Lõbusõidu- ja spordilaevad ning muud ujuvabinõud, mis on registritud vastavates klubides, ühingutes ja liitudes, on kinnistamisest vabad.

Täiesti kõlbmata (kondemneeritud) laevad ei kuulu kinnistamisele ega registrimisele.

Laevad, mis ei kuulu kandmisele laevakinnistusregistrisse, s.o. mahuga vähemalt 5 bruttoregister-tonni, kantakse kinnistamata laevade registrisse Veeteede Valitsuse, Pärnu sadama kapteni, Saaremaa tolliinspektori, Muhu väina sadamate kapteni, sisevetes aga vastava sisevete sadama

x) LKRS § 2 jj.

kapteni juures. Viimane asub ainult Tartus.

Kokkuvõttes on kõikide laevade kinnistamine ja registrimine Eestis sunduslik, välja arvatud LKRS § 2 ja 105 tähendatud laevad, kuna LKRS § 3 teises lõikes nimetatud laevade registrimine jahtklubides, veespordiühingutes ja vastavates liitudes on ikkagi sunduslik, muidu aluksid nad sama § esimese lõike eeskirjadele.

§ 3. Laeva mõiste.

Laeva legaaldefiniitsiooni annab LKRS § 106 kus on sõnastatud see järgmiselt: „Laevaks loetakse selle seaduse mõttes nii auru-, mootor-, ja purjelaevad kui ka praamid ja lodjad, mahuga vähemalt 5 bruttoregistertonni.”

Järjekulult laevadeks loetakse neid ujuvabinõusid, mida nende ehituskonstruksioonilt võidakse nimetada kas aurulaevaks, mootorlaevaks, purjelaevaks, praamiks või lodjaks. Kuid LKRS ei määritle ligemalt auru-, mootor- või purjelaeva, praami või lodja mõistet.^{x)}

x) Varamaa, lk. 151 jj.

Laeva liigitus tuleb teha nende liikumisejõu järgi. Aurulaevaks tuleb lugeda laeva, mis liigub auru jõul, mootorlaevaks, mis liigub mootori jõul, purjelaevaks - mis liigub purjede abil, kui temal võib ka olla abijõuks mootor. Praamiks loetakse (olgu puu või raudkerega) ujuvabinõud, mis liigub teiste laevade abil või väljaspool praami asuva muu jõuga. Lotjadeks loetakse omapärase ehitusviisiga ujuvabinõusid, mis liiguvad samuti kui praamid. Neid kasutatakse peamiselt sisevetes navigeerimisel.

Sealjuures eelloetletud ujuvabinõusid võib lugeda laevaks, kui nende maht on vähemalt 5 brutoregisterttonni. Tähendab, vähemad ujuvabinõud loetakse lihtsalt ujuvabinõudeks.

Olulisemaks laeva kriteeriumiks on tema navigeerimisvõime. Seejuures pole oluline, kas navigeerimine on peaesmärgiks või oluliseks kõrvalaesmärgiks, või kas laev liigub pukseerimise või iseliikumise abil. x)

Laeva mõiste määramisel LKRS ei erista laevu

x) Varamaa, lk. 151.

oma navigeerimise piirkonna poolest, kas laev on mere-, sisevete või rannasõidu laev. Samuti jätab LKRS mainimata ühe suure laevadeliigi, s.o. päästelaevad ja tõstelaevad, kas lugeda neid admin. laevadeks või kaubalaevadeks. Seda mõistet tuleb selgitada valdaja kaudu, sest kui laeva valdaja on riik, siis on ta admin. laev, kui aga mingisuguse päästeseltsi oma - siis kaubalaev.

§ 4. Quasi-laevad.

Kirjanduses mainitakse veel quasi-laevu.^{xx)} Nendena vaadeldakse neid laevu, mis ei evi veel navigeerimisvõimet, vaid see saabub alles hiljem ehk vähemalt oletatakse seda. Need on esiteks nn. tulevased laevad. Nendena tulevad kõne alla ainult ehitatavad laevad, millede ehitamine toimub Eestis ja ehitus on jõudnud juba niikaugele, et laeva kere ja tekk on kohale asetatud vähemalt 3/4 osa suuruses.

Tähendatud nõue on selleks, et sellega tuvastada laeva ligikaudset tonaaži ja liiki.

xx) Varamaa, lk. 152.

Teiseks käivad quasi-laevade mõiste alla Eestis ümberehitatavad laevad (õigem ümberehitamisel olevad laevad), mis ajutiselt olid sõidukõlbmatud, sellejuures võib laeva liik jääda samaseks ehk koguni muutuda, näiteks purjelaevast ümber ehitada mootorlaevaks.

Vahe quasi-laeva ja laeva vahel on asjaolu, et quasi-laev ei evi lipuõigust.

Laeva õiguslik loomus ja seisund praegusel ajal evivad tähtsa positsiooni. Laeva, kui suure väärtusega varade kompleksi (enamasti praegusel ajal domineerivad just suurlaevad) eksploateerimine ja omandamine hõlmab väga suure ala inimkonna tegevussfäärist. Seega laev, kui liit-asi (universitas rerum cohaerentium) on tähtsaks õiguse objektiks. ^{x)}

Mida lugeda laeva peasjaks, seda LKRS ei määritle. BES loeb peasjadeks neid asju, mis on õiguse objektid, järjekult ei saa peasjaks selle mõiste järgi lugeda laevakere ehk muud osa, vaid ainult laeva tervikuna. Seaduses mainitakse

x) Varamaa, lk. 154.

ka sellepärast: „laev ja tema päraldised.“

On selge, et laeva kvalifitseeritakse just kinnistamisel tervikuna, kui „fiktiivset ehk immaginaarset kinnisasja“, kuigi ta on vallasvara.

§ 5. Laeva nimi ja kutsesignaal.

Igal laeval peab olema teistest laevadest erinev nimi,^{x)} mis peab olema kantud laevade registritesse, s.o. laevade kinnistusregistrisse ja kinnistamata laevade registrisse.

Laeva nimi peab olema märgitud silmapaistvalt laeva nina külgedele ja laeva pärale. Pealkirjad peavad alati korras olema. Laeva nime valiku õigus on laevaomanikul, kuid laeva nime muutmise peab toimuma ainult Veeteede Valitsuse loal. Laevaregistris märgitakse ka eelmine nimi ja kui neid rohkem on olnud, siis vähemalt kaks endist nime (RT - 1937, 81, 661, lk. 1550 IV jagu).

Igale laevale antakse registrimisel kutsesignaal,^{xx)} mis praegusel raadiolevi ajajärgul sidepidamiseks on ülitähtis. Kutsesignaal koosneb

x) RT 1930, 100 § 4¹.
xx) LKRS § 39, I j. 3 punkt.

nelja kirjatähe kombinatsioonist, mille kaks esimest tähte määravad laeva kuuluvust Eesti laevana, kuna kaks järgmist nende mitmesuguses variatsioonist, laeva individualiteeti. Kutsesignaal ei muutu laeva nime muutmise korral, samuti ka laeva kodusadama muutmisel.

§ 6. Laeva lipuõigus ja laeva liputunnistus
(resp. aj. liputunnistus).

Laevade juriidilist alluvust kodusadamas, ulgumerel kui ka välissadamas määrab tema lipp. Lipukandmise õigust korraldatakse iga riigi poolt siseriiklikkude määruste alusel.

Eestis on lipuõiguse saamiseks laeva omandi natsionaalsus. Laeva omandi ulatus võib olla absoluutne, näiteks Inglismaal ja Saksamaal, s.o. laev peab täielikult kuuluma lipuriigi kodanikele või juriidilistele isikutele. Samuti võib laeva omand kuuluda relatiivselt lipuriigi kodanikele või juriidilistele isikutele, s.o. laev peab enamusel või teatavas osas nendele kuuluma, Nii on

näiteks Lätis, Soomes jne.^{x)} Eestis kehtib laeva omandi määramisel relatiivne printsiip. Laev loetakse LKRS § 7 põhjal Eesti laevaks, kui ta kuulub:

1) Eesti kodanikule;

2) laevaühingule, kus vähemalt 50% laeva väärtusest kuulub osanikele, kes Eesti kodanikud või p. 3 - 5 nimetatud juriidilised isikud;

3) täisühingule, kus vähemalt pool täisosanikkude arvust ning prokurist on Eesti kodanikud ja vähemalt 50% täisühingu varast kuulub Eesti kodanikele;

4) usaldusühingule, kelle kõik täisosanikud ning prokurist on Eesti kodanikud ja vähemalt 50% usaldusühingu varast kuulub Eesti kodanikele, või

5) aktsiaseltsile või kooperatiivühingule, kelle juhatus asub Eestis ning juhatuse liikmete enamik koosneb Eesti kodanikest.

Peale selle loetakse erakorraliselt Eesti laevuks ka välislaevu, mis kuuluvad välisriigi kodanikele või juriidilistele isikutele allloetletud tingimustel:

x) Varamaa, lk. 161.

1) laeva maht peab olema vähemalt 500 bruto-registertonni;

2) laeva valdajal peab Eestis olema esindajaks Eesti kodanik, kellel on volitus laeva käsutada võrdselt laevaomanikuga;

3) laeva omanik maksab Veeteede Valitsuse deposiiti Teedeministri loas märgitud summa võimalikkude laeva vastu tekkivate nõuete kindlustuseks, missugune summa ei tohi ületada laevameeskonna kuuekuust palgasummat.

Erakorraliselt Eesti laevaks sarnastatud välisriigi laeva load annab igakordselt Teedeminister.

Välismaa kodanikele ja juriidilistele isikutele kuuluvad laevad ei oma rannasõidu õigust ega riiklike soodustusi.

Eesti lipukandmise õigus lõpeb laeval, kui laev kustutatakse kas laeva kinnistusregistrist või kinnistamata laevade registrist.

Laeva liputunnistus (resp. aj. liputunnistus).

Laevale antakse kinnistamise või registri-
mise tõenduseks laeva liputunnistus, kuid välis-

maal, kus puudub võimalus laeva kinnistada ehk registrida, annab ajutise liputunnistuse ligem Eesti kutsekonsul või see Eesti aukonsul, kellele on see õigus omistatud Välisministri poolt kokkuleppel Teedeministriga.

Ajutise liputunnistuse saamiseks LKRS § 14 põhjal on laevaomanik kohustatud esitama konsulile vastava kirjaliku avaldise ning tõendid ja andmed:

- 1) laeva omandiõiguse,
- 2) laeva Eesti lipu kandmise õiguse,
- 3) laeva liigi, mahu ja mõõtude ning
- 4) laeva hüpotekaarvõlgade kohta.

Ajutine liputunnistus kehtib kuus kuud. Seda tähtaega võib vastav konsul pikendada kuni 12 kuuni ja Veeteede Valitsuse direktor ka üle 12 kuu ainult erakorralistel juhtudel.^{x)}

Ajutise liputunnistuse väljaandmisest ja pikendamisest teatab konsul andmed Veeteede Valitsusele. Samuti saadab ta ära kirja ajutisest liputunnistusest ja avaldise, mille põhjal see välja anti.^{xx)}

x) LKRS § 15 ja 16.
xx) LKRS § 16.

Kui laeva ei kinnistata ega registrita (aj. liputunnistuse korral), või kui laev võõrandatakse välismaa kodanikele või juriidilistele isikutele, tunnistatakse sõidukõlbmatuks, hukkub või jäljetult kaob, siis peab laeva omanik viivitamata saatma Veeteede Valitsusele laeva liputunnistuse (resp. ajutise liputunnistuse).

Laeva kustutamisel laevakinnistusregistrist ehk kinnistamata laevade registrist pannakse tunnistus laevatoimikusse.

§ 7. Laeva dokumendid. ^{x)}

Igal laeval peavad alati olema kaasas seaduses ettenähtud dokumendid. Ex-Vene Kaubandusseadus nõuab järgmisi alalisi dokumente (jrk.1-4):

- 1) laeva omanditunnistus,
- 2) laeva liputunnistus (ka aj.liputunnistus),
- 3) laeva möödutunnistus.

Peale nende dokumentide peab veel olema:

- 4) merekõlblikkuse tunnistus,
- 5) laeva päevaraamat,
- 6) meeskonna nimestik ehk munsterroll,

x) Piip, K. lk. 340, 341.

- 7) kaubadokumendid, nagu veolepingud, konossamendid,
- 8) sanitaartunnistused,
- 9) sõiduluba ja
- 10) tarvilikud mereseadused.

§ 8. Kinnistatud laeva asjaõigused.

Kinnistatud laeva või laevaosa (ka mõttelise) omanikuks loetakse juriidiline, füüsiline isik või laevaühing, kelle nimele laev või selle osa on kinnistusregistrisse kantud.

Asjaõigused kinnistatud laevale ulatuvad ka laeva päraldistele ja seovad ka kolmandaid isikuid.

Kinnistamistoimingu seesmised puudused ei riku kolmandate isikute varem kinnistatud õigusi.

Asjaõigus lõpeb kustutamisega laevakinnistusregistrist.

Kinnistatud laeva omandiõiguse üleminek.

Laeva omandiõiguse ülemineku juures tehakse vahet:

- 1) kas laev jääb edasi Eesti lipu alla,

- 2) laev kaotab Eesti lipukandmise õiguse,
- 3) kas laev on koormatud hüpoteekidega, kitsendustega jne,
- 4) laeva sunnimüügi korral.

Kui laev jääb edasi Eesti lipu alla, sel juhul on tegemist Eesti kodanikkude ehk enamusele Eesti kodanikkest moodustatud juriidilise isikuile ehk ühinguile laeva üleminekuga tegemist.

Sel juhul jääb laev edasi kinnistatuks samasse registrisse. Vahetub ainult omaniku ja registri osa. Kõik hüpoteegid ja muud koormised kantakse üle õigusjärglasele (successorile) nii kuidas see ülemineku lepingus on ette nähtud, olenedes lepingu iseloomust ja tingimustest.

Hoopis teist iseloomu kannab ülemineku toiming, kui laev kaotab Eesti lipu kandmise õiguse. Siis tulevad laeva kinnistusregistrist enne kustutada kõik hüpoteekarvõlad, kitsendused ja märkused, välja arvatud nende riikide kodanikkude või juriidiliste isikute valdusesse üleminevad laevad, kelle kodumaa riik on ühinenud eesõigustatud merevõlgade ja merehüpoteekide tunnustamise rahvusvahelise konventsiooniga. 1926.a. Rahvusvaheline leping

*

eesõigustatud merevõlgade ja merehüpoteekide kohta RT-1928, 42.

§ 9. Laevahüpoteek.

Kinnistatud laeva või laevaosa võib igasuguse rahalise võlakohustuse tagatiseks pantida ilma laeva valduse üleandmiseta.^{x)} Laeva või laevaosa pantimisel on vajalik vähemalt kahe kolmandiku laevaomanike nõusolek. Pantida ei tohi välismaa kodanikele Eesti rannasõidu ja sisevete laevu. Välismaa laeva muutmisel Eesti laevaks, kantakse ka laevade kinnistusregistrisse need välismaa hüpoteekvõlad, mis meil tunnistatakse.

LKRS § 34 põhjal võib kreditor viivitamata üles öelda laevahüpoteegi:

- 1) kui laev tunnustatakse sõidukõlbmatuks;
- 2) kui tekib olukord, mis annab laevaomanikule õiguse nõuda laeva kindlustajalt kindlustustasu (abandon), tingimusega viimasele anda laev;
- 3) kui laev on hukkunud või jäljetult kadunud ja
- 4) kui laev kaotab õiguse kanda Eesti lippu.

x) LKRS § 19 jj.

Laevahüpoteek amortiseerub^{x)} kümne aastaga. Laevahüpoteegi kehtivust pikendatakse viseerimise teel. Kuue kuu möödumisel pärast kümne aasta möödumist kustutatakse hüpoteek laevadekinnistaja otsusega.

Laevakinnistuskord.

§ 10. Laevakinnistusinspektor.

Laevakinnistusraamatuid peab ja laevakinnistustoimetusi täidab laevakinnistusinspektor.^{xx)}

Laevakinnistusinspektoriks võidakse nimetada neid riigiteenistusõiguslikke Eesti kodanikke, kes vastavad Teedeministri poolt kokkulepitud nõudeile, mis üles seatud Kohtuministri poolt.

Laevakinnistusinspektorit asendab tema ametpuhkusel ja ajutise äraoleku ajal Veeteede Valitsuse sekretär Veeteede Valitsuse direktori igakordsel määramisel.

Ex bibl. univ. Tart.

x) Varamaa, lk. 251.

x) LKRS § 37.

§ 11. Laevakinnistusraamatud.

Eestis peetakse järgmised laevakinnistusraamatud :

- 1) laevakinnistusregister;
- 2) laevakinnistuspäevik;
- 3) laevatoimik;
- 4) 2 erikartoteeki: ^{x)}
 - a) laevade kohta,
 - b) laevaomanikkude kohta.

Laevakinnistusraamatud, toimikud ja kartoteegid hoitakse laevakinnistuserhiivis ja neid ei tohi sealt välja viia.

§ 12. Laevakinnistusregister. ^{xx)}

Laevakinnistusregister on Eestis õiguslikult kõige tähtsam, sest see on avalik register, millest nähtub laeva faktiline ja õiguslik seisund. Ta peetakse reaalfooliumi süsteemil. Igale laevale avatakse vastav osa (foolium). Igale laevale määratud osa koosneb neljast lahtrist.

x) LKRS § 42.
xx) LKRS § 38.

I jaos (lahtris) märgitakse:

- 1) laeva kinnistamise aeg ja number;
- 2) laeva nimi; kui see muudetud, siis ka eelmine nimi ja mitmekordse muutmise korral kaks eelmist nime;
- 3) laeva kutsesignaal;
- 4) laeva kodusadam;
- 5) laeva liik, materjal ja taglas;
- 6) laeva maht (bruto-neto) ja mõõdud (pikkus, laius, sügavus);
- 7) laeva kere, masinate ja katelde ehitamise koht ja aeg;
- 8) laeva kinnistusregistrist kustutamise aeg ning põhjus;
- 9) muudatused kõigis neis andmeis ja
- 10) märkused.

II osas:

- 1) laevaomaniku nimi ja perekonnanimi, kodakondus ja elukoht; või laevaühingu nimi ja laevaühinguosanike ning laeva disponendi nimed ja perekonnanimed ja kodakondsus ning disponendi või selle puudumisel ühe suurema osaniku elukoht, ning kui juriidiline isik on osanikuks, siis selle nimi ja asukoht;

või täis- ja usaldusühingu firma ja asukoht, nende täisosanike nimed ja perekonnanimed, kodakondsus ja elukoht või aktsiaseltsi või kooperatiivühingu firma ja asukoht; või välismaa laevaomanike nimed ja perekonnanimed, kodakondsus ja elukoht ning nende Eesti esindaja-voliniku nimi ja perekonnanimi, kodakondsus ja elukoht; või välismaa juriidilise isiku nimi ja asukoht ning tema Eesti esindaja-voliniku nimi ja perekonnanimi, kodakondsus ja elukoht;

- 2) laeva kaasomanike osade suurus;
- 3) laeva või laevaosa omandamise aeg, alus ja hind;
- 4) muudatused neis andmeis ja
- 5) märkused.

x)
III osas.

- 1) laeva hüpoteekaarvõlad;
- 2) nende kapitaalsumma;
- 3) vastavad muudatused ja nende kustutused;
- 4) muudetavad kapitaalsummad;
- 5) vastavad kustutused;
- 6) kustutatavad kapitaalsummad.

IV osas.

- 1) märkmed ja muud kitsendused;
- 2) nende muudatused.

§ 13. Laevapäevik (laevakinnistuspäevik).^{x)}

Päevikut peetakse iga aasta kohta eraldi kõikide aasta jooksul toimunud kinnistustaotluste ja registrimiseks.

§ 14. Laevatoimik.^{xx)}

Iga laeva jaoks peetakse laevakinnistaja juures laevatoimikut, millesse on koondatud kõik dokumendid ehk nende legaliseeritud ära kirjad, mis olid aluseks sissekannete tegemiseks laevakinnistusregistrisse ja päevikusse.

Laevakinnistusregistrit ja teistest dokumentidest ära kirju ja väljavõtteid võivad saada, kui ta pole laevaomanik või selle volinik või laevahüpotekaar-kreeditor, huvitatud isikud ainult laevakinnistusinspektori loal.

Laevakinnistusregistrit vaadata ja sealt väljavõtteid kirjutada võivad sobival ajal igaüks.^{xxx)}

- x) LKRS § 40.
- xx) LKRS § 41.
- xxx) LKRS § 44.

§ 15. Laevakinnistusmenetlus.

Laevade samasusandmete ja õigussuhete sead-
mise, muutmise või kustutamise kohta laevakinnis-
tusraamatutesse sissekannete tegemise menetlust
nimetatakse LKRS kohaselt kinnistustoimetuseks.

Viimane jaguneb: 1) kinnistustaotlus ehk
eelmenetlus, 2) tuvastusmenetlus ja kinnistus-
otsus.
x)

Eelmenetlus ehk kinnistustaotlus.

Kinnistustoimetusi on õigustatud taotlema
selleks õigustatud isikud või nende volinikud
suuliste või kirjalike avaldiste kaudu kas otse
laevakinnistusinspektorile ehk kinnistamata lae-
vade registri pidaja kaudu.

Samuti võib seda teha kohtu või ametiasu-
tiste teatiste alusel.

Kinnistustaotlus, kas suuline ehk kirjalik,
kantakse viivitamatult laevapäevikusse ühes jär-
jekorra numbri ja daatumiga. Samuti märgitakse
kirjalikule avaldisele ehk teatisele samad

x) Varamaa, lk. 253.

andmed. x)

Suuline avaldis loetakse avaldajale ette. Sissekanded päevikusse kirjutatakse alla laevakinnistusinspektori poolt, kuna suuline avaldis peale ettelugemist kirjutatakse alla avaldaja poolt. Kui viimasel puudub võimalus sellele allakirjutamiseks, siis teeb selle kohta märkme laevakinnistusinspektor seda oma allkirjaga kinnitades.

Mitme üheaegse kinnistustaotluse konkurentsi korral loetakse eesõigustatuks sissekande vanus (järjekord) päevikus. Erandina on vanuse eesõigus kohtulikule menetlusele põhjeneval taotlusel, vaatamata sissekande järjekorrast.

Laeva kinnistamise avaldisele lisatakse: xx)

1) dokumendid, mis tõendavad kinnistatavaid õigusi ja koormatise, nagu ostu-müügi leping, kinkeleping, ehitusakt ja kohtuotsus.

2) dokumendid, mis tõendavad Eesti lipu kandmise õigust nagu isikutunnistus ja LKRS § 8 juhtudel Teedeministri luba ja

x) LKRS § 53.

xx) LKRS § 57.

3) tunnistus laeva kustutamise kohta välismaa laevaderegistrist.

Kui laeva omanikul puuduvad andmed laeva, ta masinate ja katelde ehitamise aja kohta, siis peab ta seda tõendama kas tunnistajate kaudu ehk muul teel. Tunnistajaid peab olema ^{x)}kaks.

Ü m b e r e h i t a t a v a laeva kinnistamisel, mis oli ajutiselt sõidukõlbmatu, esitatakse peale eespoolloetletud dokumentide veel laeva ümberehitusakt, mis peab olema koostatud järgmiste andmetega:

- 1) laeva nimi,
- 2) laeva liik, materjal, ja taglas,
- 3) laeva oletatav maht ja mõõdud,
- 4) laeva ümberehituse koht ja aeg,
- 5) laeva oletatav hind pärast ümberehitamist ja veel tõend selle kohta, et ümberehitamisel olev laev ei ole täiesti sõidukõlbmatu.

E h i t a t a v a laeva kinnistamisel esitab laeva-omanik andmed laeva omanikkude ja nende osa suuruse ning laeva ehitaja poolt koostatud

x) LKRS § 58 I lõik.

laevaehitusakti, mis peab sisaldama: ^{x)}

- 1) laeva nimi,
- 2) laevaliik, materjal ja taglas,
- 3) laeva oletatav maht ja mõõdud,
- 4) laeva kere ehitamise aeg ja koht ning
- 5) laeva oletatav hind.

Veeteede Valitsus tarbe korral kontrollib nende aktide andmeid.

Õiguste või koormatiste tervele laevale ehk selle osale kinnistamiseel kohtuliku menetluse alusel, nõuete tagamised ja sissenõudmiste pööramised toimuvad: nõudja avaldise alusel, millele lisandatud vastav täiteleht ehk kohtu esimehe sundotsus (TKS § 987, 1032, 1113).

Välismaal koostatud dokumendid on siis aluseks õigustoimingute juures, kui nad on vastavalt tõestatud ja legaliseeritud, kuna võõrkeelsed dokumendid peavad olema tõlgitud eestikeelde ja vastavalt õigeks tunnustatud. ^{xx)}

Üldiselt laevade kinnistusmenetlusel käsita-

^{x)} LKRS § 58 II lõik.
^{xx)} LKRS § 31.

takse BES §§ 3002 - 3020, laevade omandiõiguse üleminekul BES §§ 809 - 813 eeskirju.

Õiguste kinnitamisel laevade peale sünnib vastavalt Not.sead. §§ 286 - 369 ühes vastavate muudatustega.;

Tuvastusmenetlus.

Peale kinnistustaotluste laevapäevikusse kandmist, kontrollib laevakinnistaja nende seadusepärasust nii hästi kinnistustaotluse kui ka taotleja suhtes. Kas dokumendid on nii sisult kui vormilt õiged? Kas ei ole nende tunnustamiseks seaduslikke takistusi?^{x)}

Kinnistustaotluse puudulikkuse korral laevakinnistaja ei muretse nende kohta täiendavaid andmeid selle puudulikkuse kõrvaldamiseks. Ta võib seda teha, kuid ei ole seda mitte kohustatud.

Täiendavad avaldised puudulikkuse kõrvaldamiseks ei tohi sisaldada enne taotletud õiguste mahu suurendamist.

x) LKRS § 66, 67.

Kui esitatud andmete ja dokumentide esitamise viibib puudulikkuse tõttu, siis seistatakse kinnistustoiming.

Kinnistusotsus.

Kinnistusmenetluse kõige tähtsam ja olulisem aste on kinnistusotsus. Iga kinnistustaotlev otsus kantakse kinnistaja poolt laevapäevikusse, mis varustatakse daatumiga ja kinnistaja allkirjaga.

Kinnistustaotlus kas rahuldatakse täielikult ehk osaliselt või jäetakse tagajärjeta.

LKRS § 69 põhjal täielik kinnistusotsus sisaldab:

- 1) viite laevaregistrile, samuti registri jaole ning lahtrile, kuhu sissekanne tehakse, ja laevatoimikule, kuhu köidetakse dokument,
- 2) sissekande teksti ja
- 3) sissekande vanuse sel juhul, kui osa samal ajal saabunud kinnistustaotlusi ühise laeva asjus kasutavad eelisõigust ülejäänute ees või kui on taotletud märkmena kantud koormatise lõplikku kinnitamist.

Kinnistusotsusest tehakse vastavad sissekanded laevakinnistusregistrisse ja laevatoimikus olevale dokumendile, millele põhineb õigus või koormatis.

Kinnistustaotluse osaliselt ehk täiesti tagajärjeta jätmise motiveerib kinnistaja ja saadab sellest ära kirja kinnistustaotlejale ülesantud elukoha järgi.

Hilisem viga kinnistusotsuses kõrvaldatakse kohe laevakinnistusinspektori otsusega, ära kuulates poolte arvamised, kelle kahjuks ehk kasuks on ravitud kinnistusotsus.

Laevaomaniku õiguskaitse käsitletakse käesoleva teose V osas.

§ 16. Muudatused ja kustutused kinnistusregistri sissekannetes.

Kõikidest laevakinnistusregistrisse kantud andmete muudatustest peavad laevaomanikud teatama Veeteede Valitsusele 14 päeva jooksul, kui aga need puudutavad laevaomandiõigust, siis 30 päeva kestel. Avaldisele peavad olema lisandatud vastavad tõendid.^{x)}

Muudatused ja sissekanded toimuvad kinnistaja igakordse otsusega, kusjuures laeva kustutamisel laevakinnistusregistrist või laeva õiguste ja kooramatiste muutmisel või kustutamisel märgitakse:

a) sissekanne registri vastavasse ossa, jakku ja lahtrisse, b) pealkiri laevatoimikus olevale dokumendile, mille põhjal sünnib muudatus või kustutamine.

Laeva hukkumise, jäljetult kadumise, täiesti sõidukõlbmatuks muutumise tõttu, või kaotab õiguse kanda Eesti lippu - maha kustutatakse laev laevade kinnistusregistrist. Teadaande peab tegema laevaomanik või ta volinik, ehk saadakse andmed, mis on küllaldaselt usaldusväärsed laeva kustutamiseks.

Laeva loetakse jäljetult kadunuks:^{x)}

1) kui ta pole jõudnud lähimasse sihtsadamasse ja kui laevast pole saadud teateid kolm korda nii pika aja kestel, mida laev oleks vajanud selle reisi sooritamiseks harilikudes oludes viimase teate saamise kohast kuni järgmise sihtsadamani, kuid siiski aurikute ja mootorlaevade juures vähemalt kaks kuud, purjelaevade juures kolm kuud.

x) LKRS § 77 jj.

2) kui laevameeskond on maha jätnud laeva ja kui viimast kolme kuu kestel pole leitud.

Hüpotekaarvõlgadega ja märkmetega koormatud laeva LKRS § 77 juhul kantakse laevakinnistusregistrisse I jao punkt 10-sse vastav märke laeva kustutamise kohta.

Laev kustutatakse lõplikult laevakinnistusregistrist inspektori vastava otsusega pärast kõikide hüpotekaarvõlgade ja märkmete kustutamist.

§ 17. Laevahüpoteegi sissekandmise kord.

Laevahüpoteegi kinnistamisel esitatakse vastava avaldise või teatisega notariaalne laevahüpoteegileping kahes eksemplaris.^{x)}

Laevahüpoteegilepingus peab olema tähendatud:

- 1) laeva nimi, liik ja laevakinnistusregistri number;
- 2) laevaomaniku nimi, perekonnanimi ja kodakondsus, või kui juriidiline isik, siis selle nimi ja asukoht;
- 3) laevahüpotekaar-kreeditori nimi, perekonnanimi ja kodakondsus, juriidilise isiku korral tema nimi ja asukoht;

x) LKRS § 84 jj.

- 4) võlakohustuse rahasumma (missuguses valuutas);
- 5) kokkulepitud intressimäär;
- 6) kapitaalvõla ja intresside maksutermiinid.

Välismaa hüpoteekidele kohaldatakse välismaa eeskirju.

Tähendatud lepingule I eksemplar kantakse kinnituspealdis, milles märgitakse registri koht, kuhu sissekanne sisse kantud. Samuti märgitakse laevatoimik, kuhu pannakse hüpoteegileping.

Hüpoteegi I eksemplar pannakse laevatoimikusse, kuna II varustatud pealkirjaga esimese eksemplari asukoha üle antakse hüpoteekaar-kreditorile.

Välismaal konsulite juures tehtavad hüpoteegid kinnitatakse Veeteede Valitsuse poolt.

III.

Kinnistamata laevade ja ujuvabinõude registrimise kord.

§ 18. Registrimise üldeeskirjad.

Laevade registrimise tähtsusest on mainitud juba käesoleva teose esimeses osas. Samuti on seal loetletud asutised, kus see tehakse.

Registrimise taotlusel lisatakse omaniku või voliniku poolt esitatud kirjalikule ehk suulisele avaldisele järgmised dokumendid: ^{x)}

1) dokumendid, mis tõendavad Eesti lipu kandmise õigust;

2) dokumendid, mis tõendavad laeva omandiõigust ja muid nõutavaid andmeid, ja

3) tunnistus laeva kustutamise kohta senisest välismaa registrist.

Dokumentide puudumisel laeva ehitamise aja ja koha kohta, siis peavad kaks tunnistajat tõendama nende esitamise võimatust ehk mõnel muul teel seda tõendama.

Mitme isiku poolt ühiselt omandatud laeva ehk muu ujuvabinõu võib registreeritud saada ka ühe kaasomaniku avaldise põhjal, kui on tõestatud teiste kaasomanike võimatus registrimisele ilmuda.

§ 19. Registrimismenetlus. ^{xx)}

Registrimisetaotluse korral teeb registripidaja sellekohased sissekanded registrisse ja kin-

x) LKRS § 89 jj.
xx) LKRS § 94 jj.

nitab need oma allkirjaga ja daatumiga.

LKRS § 95 põhjal kantakse registrimisel järgmised andmed registrisse:

- 1) laeva või ujuvabinõu registrimise aeg ja number;
- 2) laeva või ujuvabinõu nimi; kui nimi muudetud, siis ka kaks eelmist nime;
- 3) kutsesignaal;
- 4) kodusadam;
- 5) laeva või ujuvabinõu liik, materjal ja taglas;
- 6) laeva või ujuvabinõu maht ja mõõdud;
- 7) laeva või ujuvabinõu ehitamise aeg ja koht;
- 8) laeva või ujuvabinõu või nende osa omanik või omanikud;
- 9) laeva või ujuvabinõu registrist kustutamise aeg ja põhjus ja
- 10) märkused.

Kartoteegist on mainitud eespool. Samuti ka laevatoimikust.

§ 20. Registrimisestunnistus. ^{x)}

Kinnistamata laeva või muu ujuvabinõu registrimisel antakse selle tõenduseks registrimise tunnistus.

Registrimisestunnistus uuendatakse, kui endine on kadunud või hävinenud. See antakse kirjaliku avaldise kohaselt. Välismaal olles esitatakse see konsuli kaudu.

Kui laev kaotab lipuõiguse või muutub täiesti sõidukõlbmataks, hukkub või kaob jäljetult, siis peab omanik viibimata tagasi saatma registrimisestunnistuse.

Muudatused ja kustutused registris.

Muudatustest registris peavad omanikud samuti ja samal ajal teatama, nagu kinnistusregistri muudatuste puhul.

Ümberregistrimise korral teatab registripidaja 7 päeva jooksul sellest endisele registripidajale.

Laeva kustutamine registrist Eesti lipuõiguse kaotamise ja muudel põhjustel käsitatakse

x) LKRS § 94 - 104.

analoogiliselt kinnistusregistri eeskirju.

IV.

§ 22. Järelvalve seaduse eeskirjade täitmise üle.

a) Transtsendentne kontroll.

LKRS § 5 alusel võib Tallinna Ringkonnako-
hus igal ajal revideerida Veeteede Valitsuse tege-
vust laevade kinnistamise alal. Samuti konsulid
nende pädevuse piirkonnas.

b) Immanentne kontroll.

Sama seaduse § 6 põhjal valvavad seaduse
eeskirjade täitmise järele Eestis alates Veeteede
Valitsusega eesotsas alluvuse järjekorras kõik
temal subordineeritud asutised ja ametisikud.

Peale administratiivmenetluse seaduse ees-
kirjade on vastavad sanktsioonid ettenähtud ka
Kriminaalseadustiku §§ 341, 341¹ ja 366 j.t.

Ka tuleb tähendada, et LKRS § 74 põhjal vas-
tutab Veeteede Valitsus kahjude eest, mis tema
ametnikud on tekitanud nende võimkonda kuuluva
ametvõimu tarvitamisel kolmandaile isikuile.

ühesugustel alustel kinnistusjaoskondadega. Vee-
teede Valitsusel jääb ametniku vastu regressi-
õigus.

V.

§ 23. Laevaomaniku õiguskaitse.

a) Haldusõiguslik. Haldusõiguslikku kait-
set evib laevaomanik kõikide laevakinnistustega
ja registrimistega tegelevate asutiste ja amet-
isikute vastu Administratiivmenetluse seaduse
sätete^{x)} ning Administratiivkohtukorra alusel.^{xx)}

b) Tsiviilõiguslik. Tsiviilõiguslikud hagi-
d on ette nähtud BES asjaõiguste j.t. osades. Samu-
ti ka LKRS § 73 ja 74.

c) Kriminaalõiguslik. Kriminaalõiguslikku
kaitset omab kinnistust ja registrimist taotleja
iga laeva ehk ujuvabinõu kinnistamist ja regist-
rimist toimiva LKRS ja LKRSS ettenähtud ametisiku
vastu, kes vastutavad Riigiteenistujatele ette-
nähtud normide alusel.

x) RT - 1936, 4, 25.

xx) RT - 1919, 10; RT - 1929, 16; RT - 1932, 17;
RT - 1934, 29.

VI osa.

§ 24. Kinnistamise ja registrimise maksud.

Laevade kinnistamisel ja registrimisel võetakse kantseleimaksu LKRMS ettenähtud suuruses ja tempelmaksu TS alusel:

a) tempelmaksu võetakse TS tariifi jrk. 32 põhjal lepingul laeva või selle osade omandiõiguse ülemineku kohta 1% lepingu summast, laeva ehitus- ja ümberehitusaktidelt 1 kroon igalt dokumendilt. Laevahüpoteek on nr.23-E all ettenähtud.

b) kantseleimaksu võetakse kinnistamisel järgmiselt:

1) laeva liputunnistuse, ajutise liputunnistuse väljaandmise eest ja ajutise liputunnistuse pikendamise eest:

mahuga alla 50 bruto-reg.tonni	Kr.5.-
" 50 - 100	" 5.50
" 100 - 200	" 6.50
.....
" üle 2000	" 10.-

2) laevatunnistuse väljaandmise eest:

mahuga alla 100 bruto-reg.tonni Kr. 3.50

.....

" 2000 ja üle " " 5.-

Siis on LKRMS üles loetud veel järgmised kantseleimaksud: 3) laevakinnistusregistris osa avamise eest omal soovil, 4) kinnistusotsuse tegemise eest, 5) LKRS § 53 ja 55 ettenähtud allkirja või isiku samasuse, õigus ja teovõime tõestamise eest, 6) sama seaduse §§ 24 ja 55 ettenähtud toimingute eest, 7) hüpoteegile pealkirja tegemise eest, 8) muude pealkirjade tegemise eest, 9) inspektori otsuse ära kirja väljaandmise eest, 10) ära kirjade ja muude dokumentide poognamaks ja 11) registri osa, toimiku või päeviku vaatamise eest.

Kinnistamata laevade ja ujuvabinõude registrimisel võetakse kantseleimaksu:

1) mahu järgi astendatud (staffeldatud) maksu, nagu kinnistamise juureski;

- 2) registrimisetunnistuse maksu tonaaži järgi;
- 3) ära kirjade väljavõtete poogna pealt;
- 4) laevaderegistri osa või toimiku vaatamise eest.

Kõik ülalloetletud maksud võetakse tem-
pemarkides, mis kustutatakse avaldisel pitsa-
tiga, mis kannab avaldise sissetuleku kuupäeva.

oooooooo00000oooooooo